



Jednotný vizuální styl České republiky

Analýza pro zavedení sdílené identity vlády, ministerstev
a dalších orgánů státní správy České republiky

UNIE
GRAFICKÉHO
DESIGNU

Vydalo: oborové sdružení Unie grafického designu ČR

Autor: Ondřej Kafka

Spolupráce: Jana Petřelová, Věra Marešová, Filip Blažek

Tisk: Lemon design

Verze: 23 (prosinec 2019)



Proč mají hráči naší reprezentace stejné dresy?

Ano, to ví každé dítě – kvůli **identifikaci**.

Snadno rozeznáte, kdo jsou „naši“.

Orgány státní správy České republiky musí pochopit, že také reprezentují náš stát.

Že musí proto komunikovat jednotně, profesionálně, konzistentně a jednoznačně se odlišit od jiných subjektů, např. soukromých firem nebo institucí jiných států.

Cílem této analýzy je ukázat, jak lze změnit stávající chaos – roztržitěnou identitu ministerstev a dalších úřadů, a začít konečně budovat značku ČR jako „**jeden tým**“.

A že to ve výsledku přinese i mnoho dalších výhod, nejen výrazných **finančních úspor**.

Chce to jen odvalu tento problém začít řešit. Německo a další státy to mají kvalitně vyřešené již mnoho let.

Jen tak může vzniknout žádaná image pro „**Silné Česko**“.

Obsah

Úvodem	7
Dlouhotrvající problémy	8
Destinační značka versus identita státu	9
Stávající stav – jak se náš stát prezentuje	10
Koho by se to týkalo.	12
Rozpočet a úspory	13
Funkční jednotné identity – naše vzory	14
Funkční identity – už i Slovensko	15
Státní symboly ČR	16
Heraldika	18
Od Loudy ke Štormovi.	19
Státní symboly pohledem heraldiků	20
Stylizace historického znaku.	22
Česká reprezentace (a ukradený lev?)	23
Potřebujeme i jednotné „státní“ písmo	24
Sdílené úložiště pro CI ČR	26
Možnosti řešení	28
Co je potřeba udělat.	29
Zdroje a odkazy	30

Úvodem

Česká republika by si měla, stejně jako každý jiný subjekt, dlouhodobě budovat **pozitivní image**.

Tato image se u států (nebo měst) vytváří pomocí dvojí komunikace:

- 1) směrem ven (k turistům, zahraničním podnikatelům atd.) v podobě destinační značky a reklamních kampaní (Země příběhů),
- 2) směrem dovnitř – běžnou úřední komunikací orgánů státní správy se svými občany (dopisní obálky, hlavičkové papíry, formuláře, razítka, weby atd.).

Destinační značky zaváděné jak MZV, tak i CzechTourismem provázela řada kauz. Aktuální loga – tzv. „bublíny“ MZV téměř nepoužívá, logo Czech repubLIKE bylo CzechTourismem krátce po zavedení změněno po kritice na nevýraznou značku Czech Republic. Přestože se v zadání uváděl požadavek na zkrácený název Česko/Czechia, jehož (ne)zavádění je dalším dlouho diskutovaným problémem.

Co se týče **komunikace státních úřadů** (vláda, ministerstva, úřady typu NKÚ nebo Úřad práce, soudy, parlament atd.), je situace ještě horší. Namísto jednotné a kvalitní komunikace státu s občany mají uvedené úřady roztržitou identitu, stovky nekvalitních značek a grafických manuálů vytvářejí doslova chaos a jen málokterý občan ví, jak vypadá logo např. Ministerstva pro místní rozvoj (navíc se tato loga často měnila, třeba v souvislosti s novým ministrem). Úřady státní správy si musí uvědomit, že byly zřízeny proto, aby sloužily občanům naší země, a potlačit své ambice se navzájem od sebe odlišovat.

Tento chaos, kritizovaný odborníky již mnoho let, je nejen nepřehledný, ale i velmi neefektivní. Zatímco vyspělé státy (např. sousední Německo) mají jednotný systém, kdy všechny úřady užívají výhod sdílených společných podkladů, např. pro vzhled vizitek atd., u nás mají každé ministerstvo a další úřady odlišná nejen loga, barvy, písma, ale i drahé grafické manuály, vzhled webových stránek atd. Některá ministerstva užívají dokonce několik různých log. A vedle toho pak ministři a další zaměstnanci státu zcela nahodile a v rozporu se zákonem o státních symbolech používají i oficiální státní symboly České republiky (např. na vizitky si umisťují malý státní znak nebo velký státní znak, jednou barevně, jindy jen ve zlaté ražbě atd.).

Výsledkem této situace, kterou přes mnohé snahy odborníků vlády ČR neřeší, je nejen zbytečná finanční náročnost takové roztržité komunikace, ale i vytváření nekvalitní (negativní) image zmatečné a zaostalé země bez koncepce. Pokusme se proto poučit u zemí, které zavedly kvalitní, koncepční a nadčasové řešení a situaci v ČR napravit. Jiné cesty do budoucna není, a tak čím dříve, tím lépe.

Destinační značka versus identita státu

Často dochází u diskuzí na téma jednotné vizuální identity státu (úřadů) k nepochopení, v čem se odlišuje od tzv. destinační (marketingové, turistické) značky. Každá země totiž komunikuje (buduje si image) na dvou frontách. Tou první je často veselá a hravá komunikace s cizinci v podobě nějakého kreativního brandu (podobně to řeší i města – I love New York, Amsterdam) – lákající návštěvníky do země (města), druhým směrem je pak serióznější komunikace státních úřadů (třeba ministerstev) převážně se svými obyvateli. Přestože je tato analýza zaměřena na tu druhou oblast – identitu úřadů, je dobré se podívat i na tu destinační značku. Její anabáze nám totiž také ukazuje, jaký zmatek, neprofesionalita a plýtvání u nás panuje. Nehledě na to, že některé země se snaží řešit obě cesty ve vzájemné provázanosti (o tom si můžeme nechat zdát), u nás v podstatě ani nevíme, jak se jmenujeme (viz spory ohledně krátkého názvu Česko/Czechia a dlouhého názvu Česká republika/Czech Republic – někdy nesmyslně zkráceného na přídavné jméno Czech).

Starší podoby loga turistické značky (jednou zkrácený název, jindy oficiální). Motiv dynamické vlajčky se ale občas nadále objevuje – například sportovci ji mají stále rádi a (logicky) považují dynamickou českou vlajku za smysluplnou k propagaci naší země na dresech.



Tzv. Bubliny. Oficiální vizuální styl reprezentování země v zahraničí má Česká republika od Studia Side2 a byl vybrán v soutěži pořádané Ministerstvem zahraničních věcí ČR. Grafika pochází z roku 2006 a po poměrně velkolepém startu včetně výhry v soutěži Czech Grand Design pomalu zmizela z povědomí. Stále ovšem figuruje na webu www.czech.cz (opět to přídavné jméno).



V roce 2012 agentura CzechTourism představila s velkou pompou další nové logo a vizuální koncepci, kterou se bude Česko propagovat doma i v zahraničí. Vítězný návrh sázel na magické slovo sociálních sítí – like. Během pár měsíců ale celý koncept za několik milionů pohřbili a v logu zůstal jen oficiální název (což není pro turistickou značku marketingově silné a zajímavé). Vlajka tady prostě chybí.



Hned 9 log na nás 23. ledna 2019 vychrlila Rada pro výzkum, vývoj a inovace. Ač to možná vneslo do naší logosituace jistý zmatek, v tomto případě se nejedná o nový oficiální vizuál České republiky, ale o součást konceptu prezentace Inovační strategie pro období 2019–2030. Premiér Andrej Babiš, který radě předsedá, loga představil jako „značku, kterou teď uvidíme všude“. Ve skutečnosti jde ale o další tříštění identity ČR.



Stávající stav – jak se náš stát prezentuje

Stávající stav je prostě špatný. Českou republiku a její instituce reprezentují desítky až stovky log, zpravidla velmi nekvalitních. Běžný občan se v tom chaosu nevyzná, image je rozstříštěná a stojí to zbytečné miliony...



Některé složky státní správy používají v logu malý státní znak, jiné velký (nezřídka v podivné úpravě), další různá nekvalitní a nesmyslná loga. A většina z nich pak chaos dále absurdně komplikuje, když používají více symbolů najednou nebo je často mění. Ani sami úředníci často neví, co kdy použít (jaký znak nebo logo)... Nejednotnost a nekoncepčnost se projevuje i v názvech domén ministerstev (justice.cz versus mvcr.cz).

K čemu existují například všechna nová loga ministerstev, když se pak za ně sami ministři stydí a na rozdíl od svých náměstků používají místo loga státní znak (mají proto v grafických manuálech nesmyslné výjimky)? K čemu všechna ta loga, když i na označení budov úřadů je zpravidla použitý jen název a státní znak?

MERKANTILNÍ TISKOVINY

303

VIZITKA NÁMĚSTKA MINISTRA

Vizitka je oboustranná, přední strana obsahuje barevné provedení značky, jméno a příjmení, funkci a kontaktní údaje. Zadní strana vizitky nese ve spodní části jednobarevný motiv značky vytištěný do kraje. Má velikost evropského standardu – 85 × 55 mm. Vizitka náměstka ministra se tiskne na papír těžší gramáže 250–300 g/m².

5 mm
Calibri Roman 10 b
5 mm
Calibri Roman 8 b
meziřádkový proklad 9 b
značka velikosti 75 %

MERKANTILNÍ TISKOVINY

301

VIZITKA MINISTRA

Vizitka ministra se svým vzhledem i funkcí odlišuje od běžných vizitek ministerstva. Slouží k reprezentaci ministra na státní úrovni. Má velikost evropského standardu – 85 × 55 mm, úpravu se zarovnáním na střed a státním znakem v horní části vizitky. Označení ministerstva je redukováno do textové podoby, vizitka obsahuje jméno, název funkce a kontaktní údaje ve spodní části. Tiskne se na papír těžší gramáže 250–300 g/m.

Velký státní znak
5 mm
Calibri Roman 12 b
5 mm
Calibri Roman 8 b
meziřádkový proklad 9 b



 Ministerstvo zahraničních věcí České republiky	 Česká rozvojová agentura	 Velvyslanectví České republiky v Putzů	 ČESKÉ CENTRUM CZECH CENTRE
 Ministerstvo financí České republiky	 F. FINANČNÍ SPRÁVA	 NBK	
 Ministerstvo obrany České republiky	 VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV PRAHA		
 MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY	 NBÚ	 PORTÁL VEŘEJNÉ SPRÁVY	 NÚKIB
 MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU	 ÚŘAD PRŮMYSLOVÉHO VLASTNICTVÍ	 CzechTrade	 CZECHINVEST
 MINISTERSTVO ZEMĚLSTVÍ	 PROGRAM ROZVOJE VENKOVA	 eAGRI	 GÚZK
 Ministerstvo dopravy	 Ministerstvo dopravy Státní fond dopravní infrastruktury	 ÚF	 sfdi STÁTNÍ FOND DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY
 Ministerstvo životního prostředí České republiky	 STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY	 OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	 ČESKÁ INSPEKCE ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
 MP SV	 Úřad práce ČR	 ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ	 STÁTNÍ ÚŘAD INSPEKCE PRÁCE
 MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR	 CzechTourism	 CENTRUM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY	
 MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY	 ČŠI Česká školní inspekce	 Národní akreditační úřad pro vysoké školství	
 MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY	 SÚKL	 SZU	 Státní veterinární správa
 MINISTERSTVO KULTURY	 Státní fond České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie		
 MS ČR	 JUSTICE.CZ	 ÚZS VM ÚŘAD PRO ZASTUPOVÁNÍ STÁTU VE VĚCÍCH MATEŘTVOCH	 ÚSTAVNÍ SOUD

Koho by se to týkalo

Zásadní pro fungující systém jednotné identity jsou i další dvě otázky: Které instituce by se do systému musely zapojit (od ministerstev až po všechny úřady a také samosprávu?) a zda by se loga vizuálně mírně odlišovala nebo byla pro všechny stejná.

Poslanecká sněmovna Parlamentu
Senát Parlamentu
Kancelář prezidenta republiky

Úřad vlády České republiky
Ministerstvo zahraničních věcí
Ministerstvo obrany
Ministerstvo financí
Ministerstvo práce a sociálních věcí
Ministerstvo vnitra
Ministerstvo životního prostředí
Ministerstvo pro místní rozvoj
Ministerstvo průmyslu a obchodu
Ministerstvo dopravy
Ministerstvo zemědělství
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Ministerstvo kultury
Ministerstvo zdravotnictví
Ministerstvo spravedlnosti

Velvyslanectví ČR v zahraničí
Česká centra v zahraničí

Další ústřední orgány státní správy:

Národní bezpečnostní úřad
Český telekomunikační úřad
Úřad pro ochranu osobních údajů
Úřad průmyslového vlastnictví
Český statistický úřad
Český úřad zeměměřický a katastrální
Český báňský úřad
Energetický regulační úřad
Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
Národní sportovní agentura
Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí
Rada pro rozhlasové a televizní vysílání
Úřad pro přístup k dopravní infrastruktuře
Správa státních hmotných rezerv
Státní úřad pro jadernou bezpečnost
Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost

Další významné instituce:

Ústavní soud
Nejvyšší soud
Nejvyšší správní soud
Vrchní soud Praha
Krajské, okresní, městské, obvodní soudy
Nejvyšší státní zastupitelství
Vrchní státní zastupitelství
Krajské, okresní, obvodní státní zastupitelství
Kancelář Veřejného ochránce práv
Nejvyšší kontrolní úřad
Bezpečnostní informační služba ČR
Generální ředitelství cel
Finanční správa a úřady
Pozemkový fond
Česká zemědělská a potravinářská inspekce
Státní veterinární správa
Česká obchodní inspekce
Česká školní inspekce
Česká správa sociálního zabezpečení
Úřady práce
Czechinvest
CzechTrade
Matriční úřady
Stavební úřady
Živnostenské úřady
Exekutorské úřady
Katastrální úřady a další

Je třeba zvážit, zda by se loga v jednotné identitě mírně **odlišovala** podle „významu“ úřadu (např. odlišit loga ministerstev od jimi podřízených úřadů). Na Slovensku mají loga členěná do 4 úrovní a do systému mají zahrnuté i samosprávy (loga krajů). To je velká výzva (a je otázkou, zda se kraje budou muset zapojit, když nebudou chtít). Soudě dle vysmívaných, nekvalitních a zbytečných log většiny našich krajů (třeba nedávná 3D koule pro Pardubický kraj) by ale i tato úvaha měla být diskutována (stačil by krajský znak a jednotné písmo). Úspěchem by ale nyní bylo zahrnout do projektu alespoň ústřední orgány státní správy.



Rozpočet a úspory

Ministerstva, úřady a jejich příspěvkové organizace zaměstnávají 469 737 lidí (2019). Vyplývá to z informační brožury Ministerstva financí Státní rozpočet v kostce, jejímž cílem je přiblížit problematiku státního rozpočtu široké veřejnosti. Většina z nich nějak komunikuje – mají počítač, email, často třeba i vizitku, razítko, používají nějaké dopisní papíry a obálky atd. Samotných úřadů státní správy je pak několik stovek. Pokud si každý úřad zadá tvorbu loga a grafického manuálu (svá podivná a zbytečná loga dnes má například i Česká plemenářská inspekce nebo Nejvyšší soud atd.), pak při průměrné ceně 400 tisíc za jeden (tato částka vychází např. ze soutěže na logo a grafický manuál MPSV z roku 2017) dojdeme k závěru, že na tento vizuální chaos náš stát utratil v posledních letech desítky milionů (pro 200 organizací to vychází na 80 milionů Kč). Tato částka je ale ve skutečnosti mnohem vyšší, neboť řada úřadů (vč. ministerstev) svá loga a manuály několikrát změnila. Desítky milionů pak stojí i zavedení do praxe (implementace). Další miliony korun by stát uspořil při zavedení online úložiště pro identitu státu – nebylo by již potřeba tisknout stovky papírových grafických manuálů, které je navíc nutné pravidelně aktualizovat.

Vytvoření funkční sdílené identity pro Český rozhlas, kde bylo potřeba zase sjednotit mnoho roztříštěných značek jednotlivých stanic, vyšlo na cca 2,2 milionu Kč. Námi požadovaný projekt pro celou státní správu by se také pohyboval v řádu jednotek milionů Kč, včetně částky za vytvoření jednotného písma.

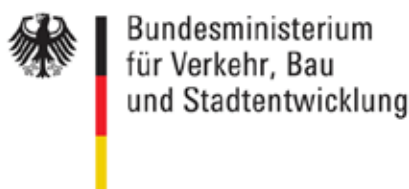
Zavádění nové jednotné identity by pro snížení nákladů na implementaci probíhalo postupně (až dojdou vizitky, nově se vytisknou již s novým logem). V první fázi by loga zavedla ministerstva a Úřad vlády, ostatní na etapy. Další velké úspory ale přinese to, že u sdílené identity mohou různé grafické návrhy a řešení používat všichni. Vznikne-li například u jedné organizace návrh PPT prezentace nebo webové stránky, mohou je po přizpůsobení používat i ostatní (ostatně grafický návrh a výroba webových stránek pro oněch cca 200 úřadů stojí další desítky milionů a ještě to má pak každý úplně jiné, a proto je to pro občany nepřehledné). Bez ohledu na významné finanční úspory, které by zavedení sdílené identity státu přineslo, je zde především a hlavně **nevyčíslitelná hodnota zavedení přehledné komunikace státu s občany**.

Proč ministři nebo ředitelé úřadů chtějí hezká moderní auta nebo drahé obleky a pak se prezentují amatérskými logy? Chceme se dále prezentovat jako nějaká banánová republika podobnými, odborníky právem kritizovanými, „logy“ a zprzněnými státními znaky, které občané zpravidla ani neznají?



Funkční jednotné identity – naše vzory

Jako jedna z prvních zemí přistoupilo na sjednocení komunikace státu sousední Německo. Jejich systém je přehledný a stal se pro ostatní země vzorem, jak to může fungovat. Stylizovaný znak je od čisté typografie názvů institucí oddělen linkou v barvách trikolory. Tato kompozice inspirovala i další země, např. Slovensko.



Nahoře: Jednotný systém v Německu.

Dole zleva: Další ukázky sjednocené identity států – Chile, Nizozemsko, Rakousko (zde se výjimečně nepracuje se znakem, ale s vlajkou), Estonsko.

Funkční identity – už i Slovensko

Nedávný projekt zavedení jednotné identity na Slovensku je ukázkovým příkladem, že když se chce, všechno jde. Obdivuhodné je především rychlé zapojení do systému nejen ministerstev, ale i desítek úřadů.

DELENIE ÚROVNÍ ŠTÁTNEJ SPRÁVY

THE DIVISION OF THE STATE ADMINISTRATION LEVELS

Systém úrovní je teda postavený na mnohosti v jednotnosti. Všetky úrovne používajú rovnaké prvky v mierne odlišnej kompozícii alebo farebnej verzii. Vizualný systém úrovní je rozvinutý na 4 úrovne podľa takéhoto princípu:

The system of levels is thus based on the multiplicity in unity. All levels use the same elements in a slightly different composition or colour. The visual system of the levels is developed on 4 levels, according to the following principle:

- 1. Vrcholné štátne orgány a ministerstvá**
The supreme state authorities and ministries
 - plnofarebný štátny znak / the national emblem in full range of colours;
 - horizontálna kompozícia / horizontal composition.
- 2. Ostatné ústredné orgány štátnej správy**
The other central state administrative authorities
 - plnofarebný štátny znak / the national emblem in full range of colours;
 - vertikálna kompozícia / vertical composition.
- 3. Orgány štátnej správy**
The state administration bodies
 - jednofarebný štátny znak / monochromatic national emblem;
 - vertikálna kompozícia / vertical composition.
- 4. Miestne orgány štátnej správy**
The local state administration bodies
 - namiesto štátneho znaku používajú súčasný symbol – znak územnej samosprávy / instead of the national emblem they use the current symbol – the local government sign;
 - vertikálna kompozícia / vertical composition.

Takéto odlišenie úrovní štátnej správy je dobrým vyjadrením ich vzťahu a zároveň dáva jasný signál budovania prehľadného systému orientovaného na občana.
Such differentiation of state administration levels is a good expression of their relationship and also gives a clear signal to the establishment of a transparent and citizen-oriented system.

DIZAJN MANUÁL / VISUAL IDENTITY GUIDE Logotypy štátnej správy Slovenskej republiky / The Logotypes of the State Administration of the Slovak Republic 6



Bratislavská agentura Creative Department, ktorá za projektom stojí, ho popsala nasledovne:

Zjednotenie vizuálnej identity štátnej správy Slovenska

Súčasťou projektu vytvorenia značky Slovenska bolo už podľa pôvodného zámeru zadávateľa aj zjednotenie vizuálnej identity celej štátnej správy. Tento osvietený krok ministerstva zahraničných vecí sa stal jedným z určujúcich faktorov pri vytváraní značky Slovenska – vizuálny systém musel zaručovať kompatibilitu týchto dvoch systémov a zároveň spĺňať ďalšie prísne formálne znaky určené zadáním: povinné použitie štátneho znaku a farieb v zákonom presne stanovenej forme a rozlíšenie štyroch rôznych úrovní inštitúcií štátnej správy.

Riešením sa ukázalo opäť použitie písma History, ktoré vo svojej základnej forme vychádza z proporcií rímskej kapitály, a zároveň je moderným a funkčným nápisovým písmom. Rozlíšenie úrovní jednotlivých logotypov sme dosiahli variáciami použitia trojfarebnej linky, ktorá zároveň symbolizuje slovenskú trikolóru, a tak sa stáva spájajúcim grafickým motívom aj pre úroveň miestnych orgánov samosprávy, kde samotný štátny znak absentuje.

Nový manuál vizuálnej identity postupne adaptovali všetky inštitúcie štátnej správy, ktoré priamo spadajú do systému štátnych organizácií, a postupne sa pridávajú aj organizácie miestnych samospráv – pri rešpektovaní historických špecifik jednotlivých miest a obcí.

Státní symboly ČR

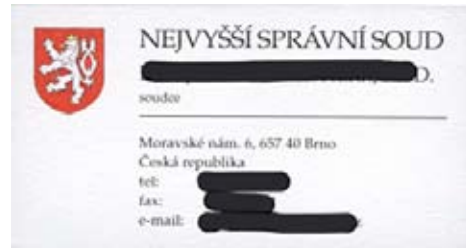
Státní symboly jsou (obvykle) zákonem stanovené znaky, kterými stát označuje svou svrchovanost a které jsou jedním z formálních projevů jeho státnosti. Státními symboly se stát prezentuje i ve vztahu k jiným státům, vyjadřuje jimi svou historii, územní vývoj, státoprávní povahu, případně národní identitu. Podoba státních symbolů má svoje historické opodstatnění.

Zákon o užívání státních symbolů ČR (č. 352 z roku 2001) stanoví, jak symboly ČR vypadají a také jak se smí užívat. V současnosti je bohužel užívání státních symbolů v ČR nejasné a nedůsledné, zákon se nedodrží.

Více informací v knize *Symboly republiky* (autor Pavel Sedláček), vydal Úřad vlády ČR 2007)



Velký státní znak, malý státní znak a vlajka – základní symboly vizualizující Českou republiku (podoba z platného Zákona o státních symbolech ČR).



Ukázky vizitek: Zmatek (jaký znak a jak mohou použít) panuje v parlamentu i na soudech...

Citace ze zákona 352

Státní symboly jsou: velký státní znak, malý státní znak, státní barvy (trikolora), státní vlajka, vlajka prezidenta republiky (tzv. prezidentská standarta), státní pečeť a státní hymna.

Právní úprava: čl. 14 Ústavy ČR (vyjmenovává státní symboly), zákon č. 3/1993 Sb., o státních symbolech České republiky, ve znění zákona č. 154/1998 Sb. (dále jen „zákon o státních symbolech“), zákon č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o užívání státních symbolů“)

čl. 6ter Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883, publikované vyhláškou ministra zahraničních věcí pod č. 64/1975 Sb,

+ řada dalších zákonů a podzákoných právních předpisů např. na úseku voleb, školství atd., upravujících konkrétní způsoby užití státních symbolů ČR, zejména pak státních znaků

+ mezinárodní úmluvy upravující užití české státní symboliky v zahraničí – zejména označování diplomatických a konzulárních pracovišť a vozidel apod.

Užívání státního znaku:

Způsoby užívání velkého a malého státního znaku upravuje v první řadě zákon o užívání státních symbolů. Dále je upravuje i řada zákonů a podzákoných právních předpisů (např. zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů), přičemž primární zmocnění k užití státního znaku by mělo vycházet vždy ze zákona, v prováděcím právním předpisu jsou pak případně upraveny detaily jeho použití. Státní znak lze užít pouze za podmínek stanovených právním předpisem. Jiným, než zákonem či podzákoným právním předpisem výslovně stanoveným, způsobem státní znak užívat nelze.

Státní znak mohou používat pouze tzv. oprávněné osoby. Těmi jsou:

- Poslanecká sněmovna a Senát, poslanec a senátor, Kancelář Poslanecké sněmovny a Kancelář Senátu,
- prezident republiky a Kancelář prezidenta republiky,
- vláda a Úřad vlády České republiky,
- Veřejný ochránce práv a Kancelář Veřejného ochránce práv,
- ministerstva a jiné správní úřady,
- kraje, obce, městské obvody či městské části územně členěných statutárních měst a městské části hlavního města Prahy,
- Ústavní soud, soudy a státní zastupitelství,
- ozbrojené síly a bezpečnostní sbory,
- diplomatické mise a konzulární úřady České republiky,
- Bezpečnostní informační služba a Úřad pro zahraniční styky a informace,
- Úřad pro ochranu osobních údajů,
- Nejvyšší kontrolní úřad,

- Rada České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání,
- Česká národní banka,
- státní fondy,
- vysoké školy, školy a školská zařízení zapsaná ve školském rejstříku podle zvláštního zákona
- státní kulturní a vědecké instituce,
- právnické a fyzické osoby, kterým je zákonem nebo na základě zákona svěřen výkon státní správy (např. soudní exekutoři, znalci, notáři),
- sportovci při reprezentaci České republiky.

Zákon o užívání státních symbolů výslovně rozlišuje mezi užitím velkého a malého státního znaku.



POZOR! Velký ani malý státní znak ČR nelze používat například na nejrůznějších propagačních nebo reprezentačních předmětech, jako jsou hrnečky, těžítka, trička atd. **TOTO SE NEDODRŽUJE!**

POZOR! Na státní vlajce nesmí být žádný text, vyobrazení, obraz, znak nebo odznak, kytice, smuteční závoj a nesmí být svazována do růžice, v této souvislosti zdůrazňujeme, že nápisy nemá být státní vlajka opatřována ani v souvislosti např. s fanděním na sportovních utkáních, kdy i takové jednání může naplňovat skutkovou podstatu přestupku. **TOTO SE NEDODRŽUJE!**

Více na <https://www.mvcr.cz/clanek/statni-symboly-ceske-republiky.aspx>



Vlevo: Nepřípustný zásah do oficiálního znaku v logu Policie.

Heraldika

Heraldika je věda, zabývající se studiem znaků – erbů, jejich vznikem, vývojem a užíváním. Podle knihy Heraldika od Karla Schwarzenberga je i o umění znaky tvořiti. Proto heraldika stojí na pomezí historických věd a výtvarných umění. Název heraldika je odvozen od pojmu „herold“, jímž byl ve středověku a v raném novověku muž znalý erbů, prověřoval jejich správnost, ovlivňoval jejich vývoj a účastnil se rytířských klání, kde bylo potřeba rozeznávat šlechtické rody podle štítů. „Znak čili erb je původně barevným znamením na zbroji, nejčastěji na štítě, které charakterizovalo určitou osobu a jí podřízenou družinu, v dalším vývoji i jeho vyobrazením užívaným v životě právním, vojenském a společenském.“ Zde je patrná ryze praktická funkce vzniku erbů – k odlišení vojsk. O heraldice jako takové se dá mluvit, když se ustálila pravidla pro jejich tvorbu – umístění na štítu, tvar a barvy. Na počátku 19. stol. došlo k renesanci znaků. Kdy zejména města a obce, které do té doby znak neměly, si jej opatřily – nezřídka i zcela svévolně – aby tak zdůraznily svou starobylost. Za zakladatele současné české heraldiky jako vědního oboru jsou považováni Vojtěch Král, Martin Kolář a August Sedláček.

Dlouhým vývojem se ustálila pro tvorbu znaků a pro jejich popis – blasonování – pravidla, která se vztahují i na znaky institucí a měst. Z heraldického pohledu tedy není nutné zachovat konkrétní detailní podobu (jako to známe při kodifikaci log dnes), ale dodržet při kresbě znaku popis (např. malý státní znak ČR je stříbrný/bílý lev ve výskoku, se dvěma ocasy, na červeném štítu, se zlatou korunou a zbrojí – zuby, drápy, jazyk).

Základní částí znaku je štít (proto je důležité zvážit jeho zachování i v logách státních úřadů). Objevují se jak historické štíty, kterých se skutečně užívalo, tak štíty mladší, které existovaly jen v heraldice a jichž se v boji ani při turnajích neužívalo. Rozlišujeme proto různé druhy štítů (normanský, raně gotický, pozdně gotický, kolčí, renesanční, barokní). Ke zdobení štítů se užívá barev nebo kovu. Základními barvami jsou černá, červená, modrá a zelená. Výjimečně se používá purpur (nach). Kovy jsou dva – zlato a stříbro. Hlavním heraldickým pravidlem je, že nikdy nesmí přijít barva na barvu a kov na kov. Všechna znamení, která jsou na štítu a která tvoří vlastní znak spolu se štítem, nazýváme figurami a rozlišujeme figury heraldické a figury obecné.

Při umísťování znaku lva do štítu je vždy důležité, aby figura optimálně vyplňovala celý prostor štítu. To mj. znamená, že lev zaujímá odlišný postoj v úzkém špičatém štítu gotickém, kde stojí výrazně na jedné zadní tlapě, zato na širokém štítu anglickém může dojít až k tomu, že obě zadní tlapy stojí na zemi.



Od Loudy ke Štormovi

Platný velký i malý státní znak, tak, jak jsou zobrazeny v zákoně o státních symbolech, vytvořil po pádu komunistického režimu skvělý heraldik Jiří Louda. Další podoby vytvořili různí výtvarníci, nejnámější a nejpoužívanější jsou ty, které iniciativně vytvořil typograf František Štorm a umístil je zdarma ke stažení na své stránky. Tak se jeho lvi objevili v logách Národního divadla, Ústavního soudu, Úřadu vlády atd.



Vlevo: **Jiří Louda** pocházel z rodiny profesora kreslení v Kutné Hoře (zemřel roku 2015 v 95 letech). Za války odešel přes Polsko a Francii do Velké Británie, kde se dostal k parašutistům. Ve Spojeném království se seznámil s teorií heraldiky a nechal se notně ovlivnit postupy britské heraldiky. Po převzetí moci komunisty v únoru 1948 byl poslán na dovolenou a posléze z armády propuštěn v hodnosti kapitána. Sice nebyl degradován, ale byl bez soudu uvězněn na Mírově, kde zůstal do roku 1950. Poté pracoval u lesnického úřadu. V roce 1953 si našel novou práci ve Vědecké knihovně v Olomouci, kde zůstal až do roku 1976. Jak uvádí Wikipedie, od té doby se věnoval heraldice.

Jiří Louda kritizoval znak socialistického Československa, protože obsahoval neheraldické prvky, a kvůli tomu byl pozván čerstvým prezidentem Václavem Havlem v roce 1989 na Pražský hrad, za účelem návrhu nového znaku. Jeho návrh se osvědčil, a proto byl přizván i k tvorbě znaku pro samostatné Česko.

Originál státního znaku, který dal Jiří Louda do Poslanecké sněmovny v roce 1992, zmizel. Ztratil se na Pražském hradě, kam byl o rok později

zapůjčen. Dohledat se ho nepodařilo. Před koncem roku 2006 proto Sněmovna heraldika požádala, aby státní symboly namaloval ještě jednou. Louda tak opět vytvořil velký i malý státní znak, stejně jako prezidentskou standartu. Ty už Sněmovna pečlivě uzamkla v archivu. „Je to nově vytvořený originál, dal jsem tam datum 2006,“ vysvětloval tehdy Louda. „Dělal jsem něco, co jsem ještě v životě nikdy nedělal – kopíroval sám sebe,“ smál se.

Vpravo: ukázka různých podob státních znaků, jak je zdarma nabídl veřejnosti **František Štorm**. Nemělo se jednat o komerční účely, ale grafici si je „brali“ rádi, protože ne každému se chtělo si lva kreslit (většina z nich to ani neumí).

Tak vznikla i loga dole. Vlevo Úřad vlády, kde grafik dokonce při kopírování Štormova lva někde „zapomněl“ oko. Po našem upozornění v MF DNES byla tato ostuda napravena. Smutné je, že se na tom někteří grafici neprávem obohatili (vzali si od Štorma lva zdarma, jen ho doplnili o text a prodali jako logo).



Národní  divadlo



Státní symboly pohledem heraldiků

Autoři analýzy oslovili také odborníky-heraldiky, aby se vyslovili k problematice státních symbolů.

Vexilolog a heraldik Roman Klimeš popsal své zkušenosti s používáním státních znaků na úředních dokumentech před časem v časopisu Font č. 152 (2/2017) – na následující straně uvádíme článek ve zkrácené formě – a heraldik Jiří J. K. Nebeský zodpověděl následující dotazy:

Jiří J. K. Nebeský:

V ČR máme tzv. velký a malý státní znak. Jak a kdy má podle vás být který užíván? Potřebujeme oba?

Zákon o státních symbolech 3/1993 uvádí malý a velký znak, aniž by existenci dvou variant zdůvodňoval. Když se na věc díváme z pohledu heraldiky, tak velký znak vyjadřuje spojení tří historických zemí (Čechy, Morava, Slezsko), které dnes tvoří Českou republiku, malý znak obsahuje pouze znak největší z těchto historických zemí (Čech), která dala republice také její jméno, jde tedy o jakousi zkratku reprezentující celek. Z pohledu grafického je pak existence dvou variant znaku zřejmá – kde by velký znak už nebyl dobře „čitelný“, lze použít znak malý, což je docela dobré škálování. Z toho tedy plyne, že přednost má velký znak, který heraldicky vyjadřuje vše, malý znak má logiku tam, kde by velký znak už „překážel“.

Pokud by došlo po vzoru Německa ke sjednocení v podobě nového loga, např. jako to má nyní MZV, tedy jen se lvíčkem, je to podle vás vhodné (i s ohledem na velký státní znak)? Může být tento český lev stylizován (graficky zjednodušen), do jaké míry ano a jak moc už ne? (Patrně musí mít vždy dva ocasy atd., ale musí mít třeba zlatou zbroj / ty drápky nebo zuby by byly v logu moc malé/, musí mít pohlavní úd?)

V současnosti se vedle staleté heraldické symboliky uplatňují loga, ta nepracují s heraldickou logikou, ale preferují grafický dojem. Z tohoto pohledu je logické použít jako východisko pouze lva. Jiná věc je, zda východiskem loga musí být zrovna heraldický znak, mohla by to být klidně vlajka... Z heraldického hlediska je jedinečnost českého lva definována dvěma ocasy a korunou, bez nich se o českého lva nejedná. Zbroj, jazyk či pohlavní úd je v heraldice součástí zobrazení každého lva, nicméně když už přejdeme k jazyku log, pak jejich přítomnost nutná není. Stylizaci se meze skoro nekladou, není nic jednoduššího, než se podívat do nějakého obrazového heraldického kompendia, jak se v průběhu staletí měnila stylizace heraldického lva, takže není důvod klást tomu nějaké překážky při zpracování podoby loga.

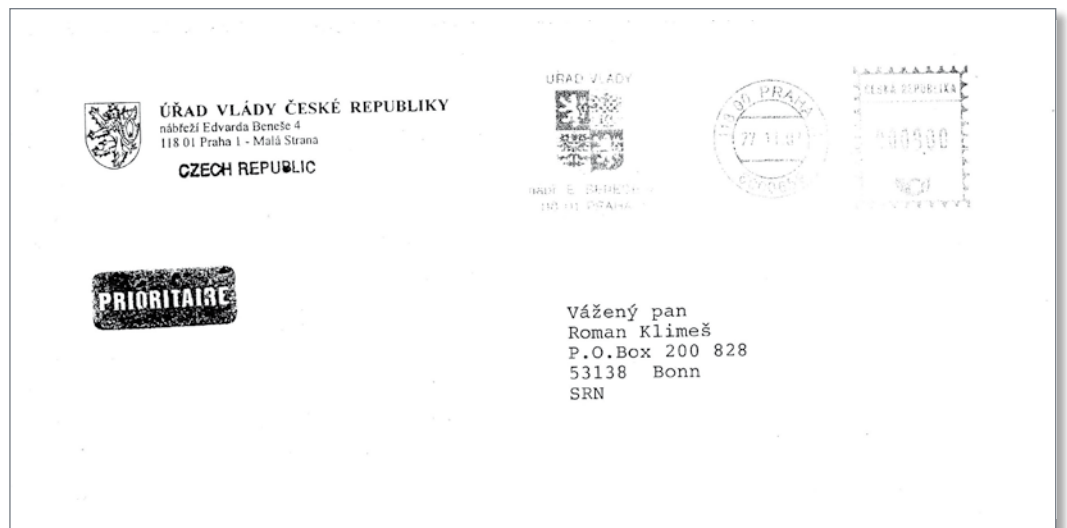
Musí nebo měl by být lev v logu ČR podle vás na červeném štítu?

Pokud by se v logu vyskytoval i štít, pak je otázkou, jestli jde opravdu o logo, nebo jen stylizovanější heraldický znak. Ani z heraldického

pohledu není štít nutnou součástí, český lev se bez štítu vyskytoval na pečetích i mincích. U barevné varianty loga by samozřejmě bylo logické kombinovat červenou a bílou (jako zemské barvy české), případně modrou (což má vazbu ke znaku Moravy a samozřejmě vlajce).

Co soudíte o tomto příkladu velkého zjednodušení a modernizace lva od Tomáše Brousila – viz str. 22 vlevo dole. Jde zde o střet heraldické tradice a moderního pojetí loga?

V diskuzi nad každým logem i znakem bude jistě docházet ke střetům. Každý má jiný vkus, každému připadá důležitá jiná jednotlivost. Nad návrhem Tomáše Brousila je jistě legitimní se bavit o tom, zda jeho pojetí odpovídá „logice“ středověké symboliky, v níž lev (i orlice) představuje krále zvířat, nebezpečné, k boji připravené zvíře, které má nositele (ČR) reprezentovat jako silného. Na to se možná lev moc „usmívá“ (tlama bývá v heraldice otevřená – „řvoucí“) a má docela drobné tlapy. Lehce rušivé mohou někomu připadat i symbolicky zbytečné dvojité výrůstky na ocasech, byť samozřejmě mají korespondovat s tvarem tlap. Další otázkou je zjednodušení koruny do podoby kříže (heraldická koruna je tvořena liliemi) atd. Nicméně určitě nejde o návrh marný. Jen ještě jednu poznámku ke vztahu heraldiky a jazyka log. Heraldika vznikala v dobách, kde se věci nedaly graficky multiplikovat, jádrem tedy byl symbol (např. stříbrný dvouocasý korunovaný lev na červeném štítě) a každý výtvarník jej pojal podle svého. A nikomu se nezdálo zvláštní, že stejný znak se vyskytuje ve veřejném prostoru ve stovkách různých variant, protože to podstatné bylo, CO v něm je. Dnes máme k dispozici možnost šířit loga podle logomanuálů a každá odchylka od tvarové definice je vnímána jako chyba. V tomto ovzduší je pak s rozpaky přijímána jakákoli jiná výtvarná podoba heraldického znaku ČR, než která vyšla ve Sbírce zákonů (dílo Jiřího Loudy), což je samozřejmě škoda. A z této logiky pak pramení touha unifikovat vizuální prezentaci státu (jindy obce či firmy).



Roman Klimeš:

Některé státy mají hned několik verzí státního znaku. Příkladem je Československo let 1920–1960 (s výjimkou období 2. světové války). To mělo tři znaky – malý, střední a velký – a zákonem bylo přesně stanoveno, kdy, kdo a který znak smí používat. *(Pozn. Socialistická ústava z 11. 7. 1960 zrušila velký i střední státní znak, velký se znovu objevil až 13. 3. 1990 díky Ústavnímu zákonu. Autorem výtvarného řešení státních znaků z roku 1990 byl Joska Skalník, současné znaky jsou dílem Jiřího Loudy).* Již v rámci České a Slovenské Federativní Republiky měla Česká republika dvě verze státního znaku – malý a velký, taktéž bylo zákonem přesně definováno jejich použití. Po vyhlášení ČR jako nezávislého státu (1. ledna 1993) se prakticky nic nezměnilo – dva státní znaky (malý a velký) a zákonem daná jasná definice toho, kdo, kdy a který znak smí používat, i jaký znak použít na služebních razítkách. Bohužel si tato ustanovení každý vykládal po svém a trvalo mnoho let, než se podařilo v orgánech státní správy zavést alespoň nějaký pořádek, i když ne docela.

Úřad vlády České republiky

Úřad vlády užívá na svých úředních papírech hned čtyři varianty: Na obálce s razítkem z 27. 11. 2002 (**viz obr. nahoře**) se nachází malý státní znak jako černobílá liniová kresba (jen kontury). Ale to není vše – je tam i velký státní znak ČR provedený plošným tiskem – nejsou zde jen linky, ale části znaku jsou vyplněny barvou. (Zda čb nebo barevně nelze určit, protože originál je ztracen a k dispozici byla pouze jeho černobílá fotokopie). Dopis, který byl uvnitř (z 27. listopadu 2002), byl psán na úředním papíře, v jehož záhlaví se nachází velký státní znak v černobílém plošném provedení. Na jiném dopisu (z 30. března 2009) nalezneme na úředním papíře malý státní znak České republiky provedený zlatě a plošně.

Kancelář prezidenta republiky

Na dopisu ze dne 19. 3. 2001 psaném na úředním papíře se v záhlaví nachází malý státní znak ČR jako černobílá kresba v konturách.

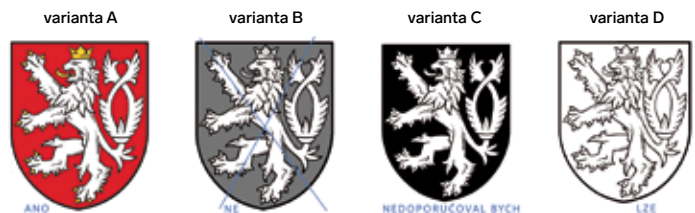
Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky

Na dopise ze dne 7. ledna 2002 psaném na úředním papíře se nenalézá v záhlaví žádný znak či jiný symbol, je uveden pouze název úřadu –

Parlament České republiky, Kancelář Poslanecké sněmovny – a adresa, kde sídlí. U podpisu osoby, která tento dopis vyhotovila, je otištěno kulaté gumové služební razítko v barvě lila s opisem Parlament České republiky Poslanecká sněmovna, uprostřed vnitřní kruhové plochy se nachází kresba malého státního znaku České republiky v konturách. Na dopise psaném 9. ledna 2005 je v záhlaví úředního papíru pro změnu černobílá liniová kresba velkého státního znaku.

Shrneme-li výše popsané příklady, zjistíme, že malý státní znak se používá jako černobílá liniová kresba i plošně (a ve zlatě) a velký státní znak též.

Vezmeme-li v úvahu všechny možnosti, které zákon nabízí, nelze s klidným vědomím a svědomím doporučit ani jednu z uvedených variant. Osobně bych samozřejmě dal přednost variantě barevné (A) **viz obr. dole**, tak jak je toto vyobrazení uveřejněno v příloze 2 zákona č. 3 z roku 1993. Dále je možno použít i variantu D – liniovou černobílou kresbu (tzv. pérovku). V žádném případě, ale nelze doporučit variantu B – zde to vypadá, jako by někdo šetřil a zkopíroval barevné vyobrazení na černobílé kopírce a nelze doporučit ani variantu C v černobílém provedení.



Co jsou platné nejlepší zákony, když je úřady a úředníci stejně nedodrží a státní znak používají, jak chtějí. Na uvedených příkladech je vidět, že používání státního znaku je v České republice velice nekonceptní.

Stylizace historického znaku je možná

Všude na světě se grafici potýkají s nelehkým úkolem – jak v logu zmodernizovat, a učinit ho funkčním, komplikovaný historický znak (země, města, univerzity)? Existuje mnoho příkladů, že to lze. Jen se nebát.



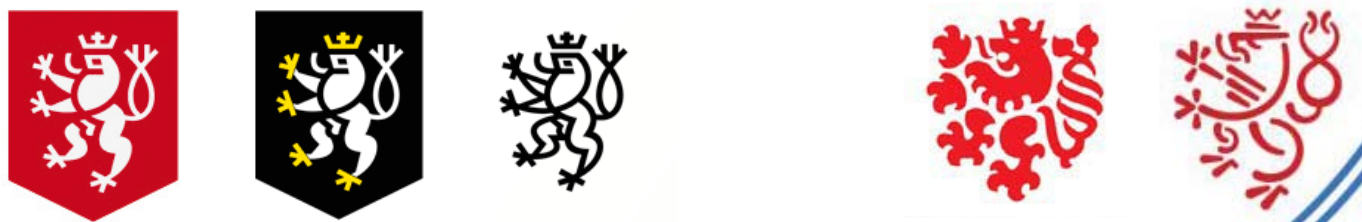
Zjednodušení kresby heraldického znaku polského města Gdaňsk (šedá kresba je starý znak, červená je moderní stylizace).



Stylizace heraldického znaku pro korporátní identitu maďarského hlavního města Budapešť.



Norské Oslo šlo při tvorbě identity cestou výrazného liniového zjednodušení kresby heraldického znaku.



Vlevo: studie možné stylizace českého lva (autor Tomáš Brousil). Vpravo: ukázky stylizace českého lva ze znaků sportovních organizací (Česká rugbyová unie a Česká asociace létajícího disku).

Česká reprezentace (a ukradený lev)

Ohledně zpracování a užívání státních symbolů v Česku se objevilo množství problémů a prohřešků – loga úřadů a institucí, která porušují zákon o státních symbolech nebo heraldická pravidla, nekvalita, chyby...

Redakce časopisu Font získala nedávno například materiál, který považuje za velmi závažný a který „prací“ se státními symboly v ČR ilustruje výmluvně.

Považte – česká fotbalová reprezentace dnes používá (nejen na dresech) logo, které podle všech informací vzniklo překreslením lva z loga jistého novozélandského pivovaru LION! To, že nějací „grafici“ provedli drobné úpravy, např. že doplnili korunu a druhý ocas (aby se z loga piva stal český státní znak), nemění nic na tom, že je to podle všeho porušení autorských práv a že má FAČR problém. A není to jediný podobný případ...



Původní logo porušovalo zákon o státních symbolech.



Podivné detaily, zvláštní proporce. Hlava v nepoměru vůči tělu. Koruna je nesouměrná, na první pohled namalovaná od ruky. Končetiny nazdařbůh. Tvoříte-li lva esteticky navazujícího na heraldiku, musíte ji brát v potaz. Rozmístění končetin, postoj, to vše má zákonitosti. I vizuální, ověřené roky užívání.



Postupně došlo k dílčím úpravám (změnil se název) a vzniklo i zjednodušené logo na dresy reprezentace. Jde ale ještě o logo, nebo už o upravený státní znak? Ideální není ani umístění figury lva do prostoru štítu.

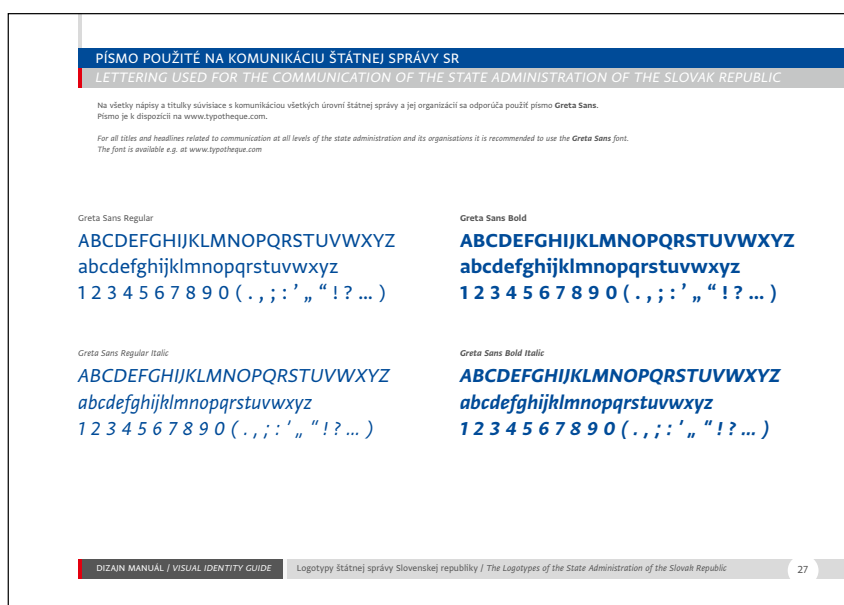


ALE!!! V roce 1840 v Aucklandu založili pivovar. Jak šel čas, trochu se to majetkově míchalo, ale pivo s názvem Lion vařili už před více než stoletím. A od roku 1977 mají lva i v názvu. Pokud FAČR či autoři nepředloží vysvětlení, lze se domnívat, že český fotbal i národní tým se pravděpodobně prezentují nepůvodním znakem. Ostatně to není jediný případ (viz logo poháru). Více na <http://www.dresblog.cz/2019/09/18/tajemstvi-loga-ceskeho-fotbalu/>

Potřebujeme i jednotné „státní“ písmo

Velké firmy si nechávají vytvářet na míru vlastní písmo. Je prokázáno, že kromě loga a firemní barevnosti je právě jednotné originální písmo důležitou součástí budování kvalitní identity subjektu. Navíc zabraňuje tomu, aby si každý zaměstnanec (potažmo úředník) vybíral a používal různé druhy písma, jak ho napadne, a vytvářel tak nekvalitní a zmatečnou komunikaci směrem ke klientům. V západních zemích, kde již zavedli jednotný vizuální styl státu, zavedli proto i jednotné písmo, které jediné smí zaměstnanci státu používat. Zde přinášíme názory odborníků na tuto problematiku formou odpovědí na následující otázky.

- 1) Pokud by např. loga ministerstev obsahovala státní znak a vedle něj jednotně psaný název instituce, jaký typ písma by byl podle Vás vhodný, jak byste přistoupili k případnému zadání na jeho výběr či vytvoření?
- 2) Pokud by v názvu úřadu a na další důležité texty bylo zvoleno nějaké elegantní patkové písmo, bylo by patrně nutné vytvořit i doplňkové bezpatkové písmo na méně důležité texty, elektronickou komunikaci nebo formuláře... Jaký je podle Vás rozsah počtu řezů nebo znaků, které by bylo potřeba vytvořit (+ cizojazyčné znaky atd.)?
- 3) Měl byste zájem se případně podobného projektu pro státní správu (pro Českou republiku) nějak zúčastnit?
- 4) Jaký je Váš případný časový a finanční odhad podobného projektu? (Předpokládá se, že licenci k užívání písma by dostali všichni zaměstnanci, úředníci všech zainteresovaných orgánů státní správy.)



Nahore: Korporátními písmy pro německou státní správu jsou serifové písmo Neue Demos a bezpatkové písmo Neue Praxis.

Dole: Ukázka design manuálu státní aprávy SR – písmo určené pro komunikaci státní správy je Greta Sans z písmolijny Typotheque významného slovenského typografa Petera Biláka.

Filip Blažek, grafický designér a typograf:

1) Typ písma je na tvůrcích vizuálního stylu. Nicméně mělo by jít o písmo dobře čitelné, univerzálně použitelné s jistými charakteristickými rysy či drobnými zvláštnostmi, které by snad mohly vycházet z české typografické tradice. Písmo může být navrženo jako zcela nové, nebo může jít o úpravu existující rodiny. Nejlepší cesta k jeho pořízení se mi zdá vyzvaná a férově zorganizovaná soutěž. Myslím si, že by hotové písmo mělo být každému volně k dispozici, podobně jako Public Sans ve Spojených státech nebo PT Sans, PT Serif a PT Mono v Ruské federaci.

2) Písma by měla zahrnovat dnes již naprosto standardní sadu latinkových znaků zahrnující všechny evropské jazyky. Kromě toho by měla zahrnovat také podporu minorit žijících v České republice, tj. azbuku a vietnamskou latinku. Osobně bych preferoval podporu všech oficiálních jazyků Evropské unie, což znamená doplnění moderní řečtiny.

3) Ano, jako konzultant či porotce.

4) Myslím si, že je reálné rodinu písem vytvořit do roka. Záleží ale na počtu požadovaných řezů, znakové sadě, požadavcích na hinting, to vše může termín dokončení ovlivnit.

Cenu odhaduji na sedmiciferné číslo.

Veronika Burian, typografka – TypeTogether:

1) Myslím, že znak a text by měly alespoň používat stejný vizuální jazyk. To neznamená, že by se obě části měly navzájem jakkoliv napodobovat, měly by však mít stejný cíl, a to souznění. Je třeba vzít v úvahu celkový styl, odkazy na historii, ztvárnění křivek, kontrast tahu a váhu. Samozřejmě nemůžeme poskytnout konkrétnější informace o stylu písma dřív, než budeme znát více detailů, na nichž by bylo naše rozhodnutí založeno.

2) Ano, podle našich zkušeností vládní a jiné velké korporace vyžadují písma, která zaručují úhlednost a čitelnost písma napříč médii.

Pokud chápou pojem „elegantní“ správně, pak je to styl, který nemusí dobře posloužit v malých velikostech tisku nebo při plynulém čtení na obrazovce.

Doporučuji evropskou latinku a základní azbuku.

3) Samozřejmě.

4) Závisí na převodu autorských práv, počtu použitých písem a stylů...

Vojtěch Říha, typograf – Superior Type:

1) Myslím si, že by bylo určitě dobré mít kompletní rodinu serifových i bezserifových řezů k různým účelům použití. Obecně může k heraldickému znaku fungovat dobře Serif i Sans, ale těch možných aplikací na webu v tisku, případných aplikacích bude tolik, že oba typy by byly určitě výhodné.

2) Tady by bylo potřeba minimálně Regular, Italic, Bold, Bold Italic pro Serif i Sans, ale to by bylo opravdu minimum, spíše by bylo lepší mít širší škálu řezů. V úvahu by pak také byly Condensované a případně Extendované šířky, které by se hodily zejména pro sazbu delších textů, formulářů, nebo webů. Takže pokud bychom brali nějaký základ, který by mohl fungovat, tak je to 16 řezů. Serif (Regular, Italic, Bold, Bold Italic), Serif Condensed (Regular, Italic, Bold, Bold Italic), Sans (Regular, Italic, Bold, Bold Italic), Sans Extended (Regular, Italic, Bold, Bold Italic). Znaková sada by určitě měla obsahovat rozšířenou latinku (Small Caps, Tabular Figures, Fractions, Scientific Inferiors, Superscript, Subscript a další podle potřeby). Jeden řez by tedy obsahoval kolem 830 znaků.

2.2) Další možností, kterou by stálo vzít v úvahu, je rozšíření písem o nelatinkové jazyky. Minimálně o rozšířenou azbuku a případně řečtinu. Nevím ale v jaké šíři ČR komunikuje, jestli pouze v angličtině, nebo také v nelatinkových jazycích? V podstatě by šel udělat jakýkoliv jazyk, například i čínština. Cena zakázky, by se tím samozřejmě zvětšovala.

3) Zájem o tento projekt určitě máme. Pokud se povede soutěž vypsát v přijatelných podmínkách, tak se jedná o typografický dreamjob.

4) Co se času týče, bylo by možné projekt vytvořit v horizontu 6 měsíců. Finančně je nutné brát v potaz jak design písmové rodiny, tak zejména exkluzivitu a rozsah licencí, částka by tedy musela být v řádů milionů (zde ovšem počítáme pouze s latinkovými jazyky).

Rijksoverheid Serif Regular
Rijksoverheid Serif Italic
Rijksoverheid Serif Bold
Rijksoverheid Serif Bold Italic

Rijksoverheid Sans Heading Regular
Rijksoverheid Sans Heading Italic
Rijksoverheid Sans Heading Bold
Rijksoverheid Sans Heading Bold Italic

Rijksoverheid Sans Text Regular
Rijksoverheid Sans Text Italic
Rijksoverheid Sans Text Bold
Rijksoverheid Sans Text Bold Italic

Ukázka řešení písma pro nizozemskou státní správu: písmo Peter Verheul, grafický design Studio Dumbar.

Sdílené úložiště pro CI ČR

V rámci úspory času, peněz i organizace práce během tvorby, implementace i distribuce identity České republiky navrhujeme využít chytré úložiště, které bude dostupné všem vládním zástupcům, spolupracovníkům, dodavatelům dílčích částí projektu a dle potřeby i médiím či široké veřejnosti. Všechna data na jednom místě. V českém prostředí existuje například bezpečný nástroj **BrandCloud**, který umožňuje hladkou a rychlou implementaci i následnou distribuci veškerých dat spojených s realizací identity různých firem a organizací. BrandCloud je inteligentní úložiště dostupné odkudkoliv pomocí webu i mobilu. Dokumenty jsou zde tříděny do přehledných složek, nad kterými lze jednoduše řídit přístupová práva (například podle jednotlivých ministerstev, úřadů nebo až na úrovni jednotlivých odborů), vyhledávat soubory a informace, sdílet obsah a případně jej stáhnout na disk. Díky verzování existuje kompletní přehled historie jednotlivých dokumentů, ke kterým se kdykoliv může administrátor vrátit. Nechybí ani publikování obsahu přímo na web (například oficiální podklady pro novináře nebo širokou veřejnost, jako jsou státní symboly, loga ministerstev, fotografie apod.), možnost komentování nebo schvalování obsahu (využitelné během procesu tvorby a implementace). Aplikace je plně škálovatelná, a tak se nikdy nemůže stát, že by byl objem dat vyčerpán. Má českou uživatelskou i technickou podporu a umožňuje integraci dat s jinými systémy či aplikacemi.

Hodnotu takové aplikace demonstruje následující případová studie instituce fungující podobně, s potřebami distribuce v menším, ale organizačně obdobném měřítku: Masarykovy univerzity v Brně – MUNI.

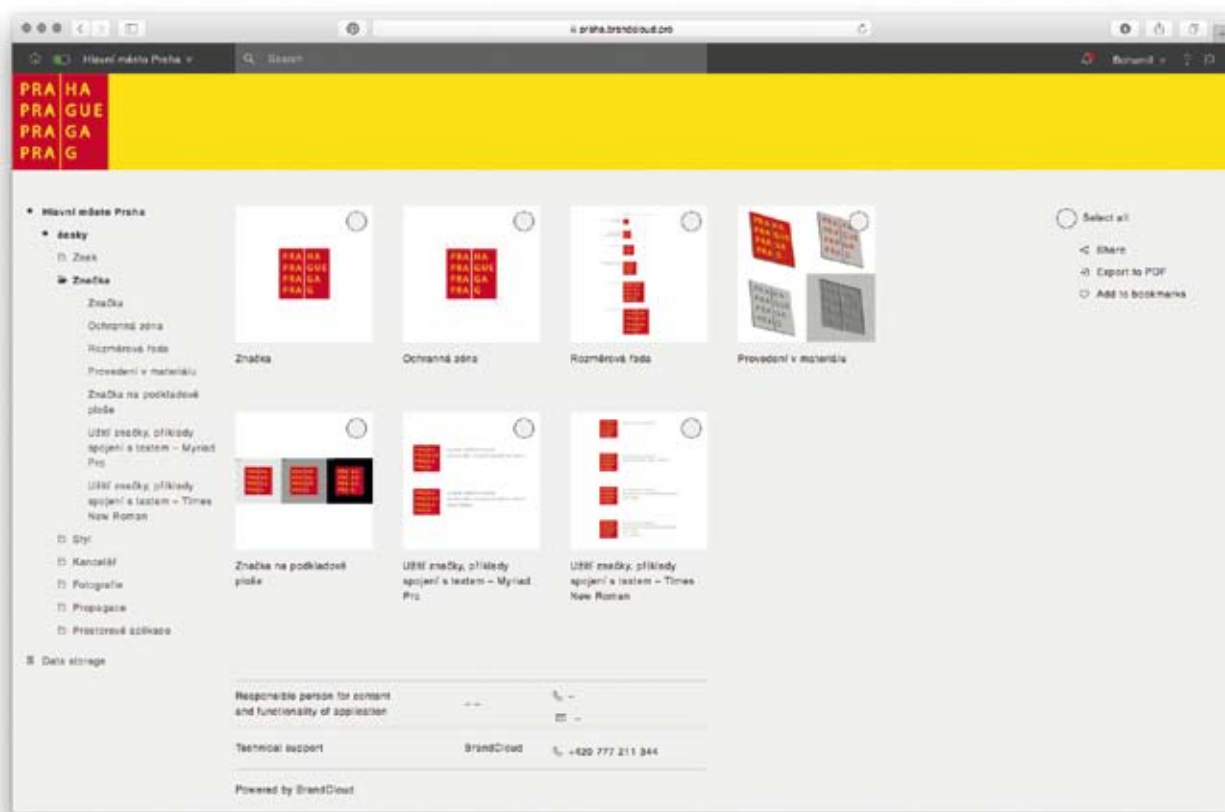
Zavedení jednotné identity na MUNI – reálná data 12 měsíců

10 fakult	400× sdílení dat	4 000 uložených dokumentů	1 800 unikátních návštěvníků	55 000 shlednutí stránek	7 000 přístupů
--------------	---------------------	---------------------------------	------------------------------------	--------------------------------	-------------------

Pokud by každý unikátní návštěvník jednou za čtvrtletí zavolal na centrálu s dotazem, odbavení jeho požadavku by vyžadovalo jen 10 minut času. Další nevyčísitelnou hodnotou je pak úspora ekologická, neboť díky online manuálu není potřeba udržovat papírové manuály ani jiné nosiče, které je navíc z důvodů neustálého vývoje nutné pravidelně přetiskávat. Pokud bychom počítali, že každé ministerstvo by mělo své logo a manuál v podobě tiskové + na pevném nosiči, cena a tedy úspora při užití online manuálu by vystoupala na více než milion korun jen za produkci takových manuálů, nepočítaje náklady na samotné vytvoření. Obrovská úspora je v možnosti sdílení šablon a návrhů (od vizitek, po roll-upy nebo publikace) mezi úřady.

Pro představu – cena za licenci řešení BrandCloud v rozsahu 14 ministerstev (1000× sdílení dat, 10 000 uložených dokumentů, 5 000 unikátních návštěvníků, 150 000 shlédnutí stránek a 16 000 přístupů) by se vešla do 200 tis. Kč/ročně, podle reálného objemu dat a počtu přístupů. Pokud by se do projektu přidaly další subjekty, jako jsou klíčové orgány státní správy a další významné státní instituce a kanceláře, pak by objemově a poměrově stoupala všechna avizovaná čísla.

Nabídka již fungujícího řešení BrandCloud je ale jen jednou z cest. Aby však stát nebyl závislý na jedné soukromé firmě, což se nejen u IT zakázek (výběr mýta aj.) ukázalo v minulosti jako problém, může si zřídit vlastní servery a přehledný systém sdílení dat, který by byl provozován například na Úřadu vlády. Je na zvážení i varianta zakoupit jednorázovou časově neomezenou licenci od BrandCloudu, který je schopen službu provozovat i na serverech klienta, nebo jiné existující služby (např. identityonline.cz nebo případně některého zahraničního řešení) a provozovat ji na vlastních serverech. To výrazně ušetří peníze a čas za vývoj vlastního řešení. Doporučujeme uspořádat transparentní výběrové řízení na dodavatele nejlepšího a nejvýhodnějšího řešení.




Ukázka využití online úložiště pro identitu hlavního města Prahy.


Možnosti řešení

Situace v ČR je poměrně složitá, máme zde malý i velký státní znak (a málokdo ví, kdy který použít) a k tomu vlajku. Vše je možné použít i v logu státní správy. Navíc je možné zachovat tradiční pojetí nebo jít cestou moderní stylizace. Jedno je ale jisté, ať už se (konečně) vybere cokoliv a zavede se to jako jednotný styl státu pro všechny dotčené instituce, bude to obrovský skok kupředu pro naši zemi.


Uvedené příklady jsou pouze ilustrační:

- 


1) **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
ČESKÉ REPUBLIKY

Velký státní znak je důstojný, reprezentuje celou ČR, jeho komplikovaná kresba se spoustou detailů ale bude při běžném použití problematická. Zda je možná stylizace velkého znaku je otázkou.
Variantou je použít velký státní znak pro loga nejvyšších státních činitelů (Hrad, Parlament, Senát) a pro loga úřadů státní správy použít malý státní znak (2).
- 


2) **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
ČESKÉ REPUBLIKY

Malý státní znak je také důstojný, byť pro někoho možná méně než velký. Jeho použití v praxi je snazší pro méně komplikovanou kresbu (je proto i výraznější). Červený štít je zde velmi výraznou součástí heraldického znaku.
- 

3) **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
ČESKÉ REPUBLIKY

Využití jen lva ze znaku je další cesta. Odstranění červeného štítu však symbol ztrácí silné odlišující části. Je tak více podobný jiným heraldickým lvům – lva bez štítu má v logu i mnoho firem (Peugeot, pivovar Lion, Uppsala atd.). Po úpravě (kvalitnější a důstojnější kresba lva) by se v tomto případě dalo vycházet i z loga a identity MZV (autor: Studio Najbrt).
- 

4) **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
ČESKÉ REPUBLIKY

Další cestou je modernější řešení – zapomenout na historické heraldické kresby plné drobných detailů a připravit identitu pro 21. století. Stylizace je vždy velkým úkolem pro nejlepší designéry. Otázkou zde je, jak by toto odvážné řešení přijala laická veřejnost (která tomu většinou vůbec nerozumí, ale mluvit do toho bude).
- 

5) **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
ČESKÉ REPUBLIKY

Znak také může zůstat jen v rovině jakési pečeti a v logu může být i známější symbol – vlajka (touto cestou šli např. v Rakousku, kde mají také složitý znak). Kdyby se návazně na to pracovalo s vlajkou i pro turistickou značku, mělo by to další synergický efekt budování jedné mezinárodně známé a silné symboliky České republiky (státu) i Česka (zkrácený název pro destinační značku, sportovce atd.).

Co je potřeba udělat

- 1) Je potřeba vyjasnit užívání státních symbolů. Nejlépe novelou **zákona o státních symbolech**. Nejen kdy používat malý a kdy velký státní znak, ale také zakázat nepřípustné užívání těchto znaků, jejich deformace (grafické paskvily) a důsledně tento zákon dodržovat a pod sankcemi vymáhat. Také by bylo vhodné sjednotit domény ministerstev (justice.cz versus mvcr.cz).
- 2) Je třeba rozhodnout, že Česká republika nesmí tříštit identitu množstvím log. V případě tzv. **destinačních značek** (bublina, země příběhů, hvězdička pro inovace atd.) tyto sjednotit pod jednu střechu (nyní část řeší CzechTourism, část MZV atd.). V případě této destinační značky by se mělo definitivně rozhodnout zavedení jednoslovného názvu Česko/Czechia, po kterém volají odborníci i třeba sportovní svazy (které pak z nouze na dresy hokejistů dávají nesprávně přídavné jméno CZECH).
Je třeba začít chránit zeměpisné označení (stejně jako u státních symbolů) a například zabránit situaci, kdy funguje soukromá firma CZECHIA, která vlastní i doménu czechia.com. Stejně tak není přece možné, aby si někdo registroval třeba porno stránky s názvem CzechRepublic.com.
- 3) Je třeba rozhodnout, že Česká republika nesmí tříštit identitu množstvím log. V případě tzv. **identity státu**, ve smyslu komunikace státní správy s občany, je potřeba na základě této analýzy zahájit proces, vedoucí k vytvoření této jednotné identity. Je potřeba vytvořit nějakou pracovní skupinu nebo odbor (např. na Úřadu vlády přímo podřízený premiérovi), který ve spolupráci s předními českými odborníky na branding, grafický design, typografii atd. připraví a vypíše kvalitní a jednoznačné zadání a následně na jeho základě vyhlásí výběrové řízení (s odbornou komisí, vč. např. zástupců heraldiky). Výsledkem by – zjednodušeně – bylo jednotné logo (znak, písmo, barevnost atd.), které by se lokalizovalo a zavedlo pro všechna ministerstva a další úřady. Pomoci s výběrovým řízením by mohly organizace, které mají s pořádáním podobných soutěží zkušenosti (Czechdesign, Unie grafického designu).
Je potřeba vytvořit jednoznačný seznam úřadů, kterých se tato jednotná sdílená identita státu bude týkat a kdo třeba může mít výjimku (tu si lze představit jen u subjektů, které zároveň fungují i na komerční bázi v tržním prostředí – například Česká tisková kancelář, která funguje i na trhu fotobank; pro většinu úřadů typu Česká školní inspekce, BIS, Úřad práce atd. tento důvod k výjimce není).
U všech zainteresovaných je pak nutné nařízením vlády zajistit jejich povinné zapojení (nahrazení stávajících log novými) podle schváleného časového harmonogramu.
IT specialisté (externí nebo vládní) by mezitím měli připravit servery a cloudové řešení pro správu a sdílení dat (loga, písmo, šablony tiskovin atd.), nejlépe formou výběrového řízení.

Zdroje a odkazy

STÁTNÍ SYMBOLY ČESKÉ REPUBLIKY

O státních symbolech: <https://www.mvcr.cz/clanek/statni-symboly-ceske-republiky.aspx>

Vektorové symboly ke stažení: <https://tvurce.eu/design-system-cr/statni-symboly-ceske-republiky-v-krivkach-ke-stazeni/>

Doporučená barevnost:

Bílá CMYK: 0/0/0/0, RGB: 255/255/255, Hex/Web: #ffffff, RAL 9010.

Červená CMYK: 10/100/100/0, RGB: 216/12/19, Hex/Web: #d80c13, Pantone: 485 C, RAL 3028.

Modrá CMYK: 100/79/0/0, RGB: 8/67/127, Hex/Web: #08437f, Pantone: Reflex Blue C, RAL 5002.

HERALDIKA

O heraldice: <http://www.heraldika.net/>, Jiří J. K. Nebeský – <http://jjkn.sweb.cz/heraldika/>

O lvech nejen v heraldice: http://www.znakznackaznamenani.cz/000_zzz/ramce_zzz.html

Stylizace lva, návrh Tomáše Brousila (str. 22): <https://www.font.cz/logo/cesky-lev-od-tomase-brousila.html>

KVALITNÍ IDENTITY ZE SVĚTA

Přehled sdílených identit ze světa: <https://www.designtagebuch.de/regierungen-und-ihre-visuellen-identitaeten/>

Jen britská: https://paulrobertlloyd.com/2014/03/british_government_identity_revisited

Španělská (podobnost s Německem): <https://spiekermann.com/en/tag/new-spanish-government-logo-is-an-exact-clone-of-the-german-one/>,

O španělské i zde: <http://canvas.pantone.com/gallery/13137799/Spanish-Government-Identity-Redesign-Identity-Design>

KAUZY U NÁS

Proč se zrušilo logo Czech RepubLIKE: <https://www.font.cz/logo/czech-republike-uz-se-tak-nelibi.html>

Nejednoznačnost destinační značky ČR – Značka České republiky a způsob, jakým komunikuje naše země navenek, postrádá jednotný a systematický přístup: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2012/02/znacka-cr-trpi-nejednoznacnosti/>

O firmě s názvem CZECHIA.com – Existují firmy s názvem Italy, Poland nebo England?: <https://www.font.cz/logo/existuji-firmy-s-nazvem-italy-poland-nebo-england.html>

O logu Úřadu vlády se lvem od Štorma, ale bez oka: <https://www.font.cz/logo/logo-vlady-cr.html>

Czechia, Czech lands, nebo ČR? Vypadáme jak banánová republika, tvrdí odborník (+ anketa, kde vede Czechia): <https://ihned.cz/c1-56401510-czechia-czech-lands-nebo-cr-vypadame-jak-bananova-republika-tvrdi-odbornik>

Mají naši fotbalisté na prsou lva z etikety od piva? <https://www.font.cz/logo/maji-nasi-fotbaliste-na-prsou-lva-z-etikety-od-piva.html>

Co Čech(ia), to logo. Kolik identit na sebe bere Česká republika? <https://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/co-cechia-to-logo-kolik-identit-na-sebe-bere-ceska-republika>



Komunistický lev s pěticípou hvězdou na dokumentu z r. 2016.



Má Ministerstvo spravedlnosti vůbec nějakou identitu?

Pro rámcovou orientaci při barevném tisku státních znaků ČR **na papír** uvádíme, že Tiskárna Ministerstva vnitra pro tisk státních znaků ČR ve Sbírce zákonů používá tyto barvy v barevné škále CMYK:

barva	C (v %)	M (v %)	Y (v %)	K (v %)
červená	0	100	100	0
modrá	99	64	9	0
žlutá (reprezentuje zlatou)	0	12	85	0
černá	0	0	0	100

Tomu odpovídá ve škále RGB:

barva	R (red) (v %)	G (green) (v %)	B (blue) (v %)
červená	255	0	0
modrá	3	92	232
žlutá (reprezentuje zlatou)	255	224	38
černá	0	0	0

Upozorňujeme, že výše uvedená vymezení barevné škály jsou pouze nezávazným doporučením do budoucna. Barevné vymezení odpovídá škálám ke dni vydání této informace/doporučení.

V Praze dne 15. března 2019

Schválil: Jan Hamáček, 1. místopředseda vlády a ministr vnitra

Dokument Vlády ČR z března 2019 definuje nesmyslné složení státních barev.